

## Motion

**1978/79: 2710**

av Rolf Hagel och Alf Lövenborg

**med anledning av propositionen 1978/79: 218 om lag om förbud mot att under viss tid tillföra kärnreaktorer kärnbränsle, m. m.**

Arbetarpartiet kommunisterna har i en rad riksdagsdebatter och riksdagsmotioner, senast i motionen 1978/79: 2317, redovisat ett konkret och utförligt program för en lösning av energiproblemen i Sverige. Vårt land har alla nödvändiga materiella och personella resurser för den nödvändigaste av alla uppgifter på detta område — att frigöra oss från beroendet av importerad olja. Här finns enorma alunskeffertillgångar som vid en process för totalutvinning av skifferns många värdefulla beståndsdelar skulle ge miljarder ton olja och miljoner ton uran. Här finns en industri av hög internationell klass för tillverkning av reaktorer för kraft- och fjärrvärmeproduktion. Här finns sedan många år en högt kvalificerad kår av vetenskapsmän, tekniker och yrkeskunniga arbetare.

Här finns kort sagt alla nödvändiga resurser för att göra Sverige helt självförsörjande på energiområdet och utveckla en rad nya framtidsorienterade exportindustrier på detta område.

Det är en sådan politik vi kräver, en energipolitik grundad på vetenskapliga och tekniska fakta — för industriell, ekonomisk och social utveckling i arbetarklassens och hela det arbetande folkets intresse.

Ingen långsiktig politik, allra minst energipolitiken som måste planeras för decenniers behov, kan grundas på illusioner, irrationell skräck och tillfälliga demagogiska opinionsrörelser. Därför har vårt parti med skärpa reagerat mot att fem av riksdagens sex partier fallit undan för den förnuftslösa kampanjen mot en fredlig användning av kärnkraften och nu är beredda att ta alla de konsekvenser som ett bifall till propositionen 1978/79: 218 skulle medföra.

Förslaget om förbud att ladda de två reaktorer, Ringhals 3 och Forsmark 1, som sedan länge är färdigställda och de två reaktorer, Ringhals 4 och Forsmark 2, som blir färdiga hösten 1979 respektive våren 1980 föranleds, som det heter i propositionen, ”av att de politiska partierna under våren 1979 har enats om att en folkomröstning om kärnkraftens framtida användning bör hållas senast under första halvåret 1980”.

Detta är ett oriktigt påstående. Ett av de sex riksdagspartierna, arbetarpartiet kommunisterna, fick ingen inbjudan till partiledaröverläggningarna och har ingen del i överenskommelsen.

Vårt parti är inte principiellt emot folkomröstningar. När motiven

och alternativen är otvetydiga från klassmässig ståndpunkt, vilket var fallet med folkomröstningen om tilläggs pensioneringen (ATP) 1957, kan en folkomröstning tjäna som ett instrument för en mobilisering av det arbetande folket mot monopolkapitalet. En folkomröstning kring vårt krav om hela energisektorns överförande i samhällets ägo skulle tjäna samma syfte.

Vi anser — och vi har i många sammanhang ställt detta krav i riksdagen — dels att det från säkerhets-, arbetarskydds- och miljösynpunkt är nödvändigt att kärnkraften frikopplas från profitintressen, dels att hela energisektorn utom den kooperativa överförs i samhällets ägo och ställs under demokratisk kontroll, vilket bl. a. skulle innebära ett avgörande inflytande för de fackliga organisationerna vid kärnkraftverken och berörda industrier i frågor som har med säkerheten att göra.

Det är samtidigt angeläget att betona att de katastrofaspekter som de senaste åren förknippats med kärnkraftens fredliga användning inte kan stödjas på de 25 år och omkring 1 700 reaktorår man har erfarenhet av denna energikälla. Inte ens vid reaktorhaveriet i Harrisburg i USA den 28 mars 1979, det värsta i den fredliga kärnkraftens historia, blev såvitt man hittills vet någon människa bland personalen skadad. Mätningar i reaktorns omgivning visade att den maximala stråldos någon person där kan ha fått under de första kritiska fem dagarna var 80 millirem, dvs. en fjärdedel av den stråldos man kan få i ett hus av vissa typer av lättbetong under ett år.

Ingen har förnekat att kärnkraften i likhet med all industriell verksamhet har risker. Men om profitintressena avlägsnas kan de faktorer elimineras som enligt de preliminära undersökningarna var avgörande för haveriet i Harrisburg. Till skillnad från kärnkraften har kolet och oljan krävt människooffer, inte bara ett och annat utan miljoner enbart bland de arbetare som varit sysselsatta i kolbrytning, oljeutvinning och transporter. Därtill kommer den oerhörda miljöförstörelsen och det oräkneliga antal människor som dött eller fått kroniska, invalidiserande sjukdomar på grund av förbränningsprodukterna.

Den ständiga ökningen av antalet varje år nyupptäckta cancerfall, som registrerats i Sverige sedan cancerregistret upprättades i slutet av 1950-talet, är så alarmerande att en artikel i Läkartidningen (nr 19 1979) har rubriken "DNA-skadande agens vår tids största hot mot folkhälsan?". DNA är den genetiska koden, den kemiska grunden för människans biologiska arv. Det senaste decenniets forskningar har satt DNA i fokus inte bara när det gäller skador på arvsanlagen utan också som måltavla för cancerframkallande faktorer. Ämnen som är cancerframkallande kan ofta också framkalla skador i arvsmassan.

De ämnen som är ansvariga för detta års nya cancerfall måste ha börjat verka för 10 à 30 år sedan. Vissa cancerfall har ett uppenbart samband med cigarettökning, radondöttrar i dåligt ventilerade bostä-

der, asbest, vinylklorid, dioxin och andra ämnen i yrkesmiljön etc. Men flertalet miljöbetingade cancerfall, dvs. troligen 80 à 90 % av samtliga fall, är sannolikt orsakade av ämnen som hela befolkningen eller stora delar av befolkningen varit och är utsatta för genom födan, vattnet och luften. En lång rad cancerframkallande ämnen — många typer av kolväten, nitrosoföreningar, organiska klorföreningar etc. — förekommer i rökgaserna vid förbränning av alla vanliga bränslen såsom olja, kol, torv, ved, gas osv.

Uranet har tre miljoner gånger större bränslevärde än kol. Tio gram uran ger samma energi som 30 ton kol. Avfallsmängden står i samma förhållande. En kärnkraft- eller kärnvärmereaktor ger inga andra luftföroreningar än de vid normal drift försumbara utsläppen av ädelgaser (som med modern teknik kan kvarhållas och oskadliggöras) och ytterst små mängder av andra ämnen. Olja, kol och andra organiska bränslen ger vid *normal drift* enormt stora utsläpp av bl. a. cancerframkallande ämnen.

Att för en ovetenskaplig och grovt demagogisk opinions skull avstå från en säker och miljövänlig energikälla och även i fortsättningen sätta sin lit till energikällor som man vet är kraftigt miljöförstörande och hälsoskadliga och — vad oljan beträffar — blir allt dyrare, detta är en huvudlös politik. Värmekostnaderna som för bara några år sedan utgjorde endast 5 % av boendekostnaderna är nu uppe i 20 % i oljevärmdda hus och kommer snabbt att stiga ytterligare. En verklig energikris med sänkt levnadsstandard för hela det arbetande folket, ytterligare ökning av arbetslösheten, el- och oljeransonering osv. är ofrånkomlig inom en historiskt sett mycket kort tid, om inte vetenskap och vanligt rationellt förnuft i stället för skräck och illusioner får diktera energipolitiken. *De som drabbas av den fullständigt irrationella politik som inletts de senaste åren bör, när energikrisen sätter in, veta att denna kris varit helt onödigt och fullt möjlig att förebygga.*

Förseningstiden för de reaktorer som är färdiga eller blir färdiga under det kommande året beräknas till i genomsnitt 22 månader. De direkta kostnaderna för detta driftstopp beräknas till 1,5 à 2 miljarder kronor. Den ökade oljeförbrukning som följer med reaktorstoppet beräknas till 5 miljoner ton. Det innebär en ökad belastning på bytesbalansen med minst 3 miljarder kronor. Energiministern antyder att en allmän höjning av eltaxorna eller en särskild skatt kommer att bli nödvändig för att täcka kostnaderna. Vad som inte nämns är de verkningar som denna vankelmodets och den kortsiktiga opportunistens politik kommer att få för de tiotusentals personer som direkt eller indirekt är sysselsatta inom energisektorn. Man kan inte hur länge som helst hålla en högt kvalificerad kader av forskare, tekniker och arbetare i ovisshet om framtiden.

Vi yrkar avslag på lagen om förbud mot att under viss tid tillföra

kärnreaktorer kärnbränsle. Vi yrkar med andra ord att de färdiga reaktorer tas i drift och att de två reaktorer som blir färdiga under det kommande året tas i drift när de fyller nu gällande bestämmelser.

Med erfarenhet av den studieverksamhet som med statliga medel drevs före 1975 års energibeslut är vi minst sagt tveksamma till en ny omgång av samma verksamhet. Vad vi hade tillfälle se av det studiematerial som distribuerades genom studieförbunden gjorde ett beklämmande intryck. En mycket stor del var jämmerligt ovetenskaplig propaganda mot kärnkraften.

Om en folkomröstning kommer till stånd är det nödvändigt att det inte blir två nejalternativ som ställs mot varandra. När den kalla verkligheten sätter en parentes kring oljan, räcker det med denna parentes. Vi förutsätter därför att det blir ett ja-alternativ som moderna, rationellt tänkande människor kan rösta på, ett ja-alternativ som en stor majoritet av arbetarklassen och en bred opinion inom tjänstemannarörelsen gett uttryck åt, med andra ord ett alternativ som tillgodoser kraven på en säker försörjning av det här landet med billig energi och som kan accepteras från säkerhets-, miljö- och arbetarskyddssynpunkt.

Med hänvisning till det anförda föreslås

1. att riksdagen avslår regeringens förslag om lag om förbud mot att under viss tid tillföra kärnreaktorer kärnbränsle,
2. att riksdagen, för den händelse en folkomröstning kommer till stånd, uttalar sig för ett verkligt ja-alternativ som syftar till ett utnyttjande av vårt lands rika resurser för att frigöra landet från beroendet av importerad olja och tillgodose behovet av billig energi.

Stockholm den 22 maj 1979

ROLF HAGEL (apk)

ALF LÖVENBORG (apk)



